

O idealni konkurenciji.

„Man vermag die scheinbare Concurrenz
von der echten nicht zu unterscheiden.“

Waser, G. Ztg. 1886 Nr. 19.

Članek na strani 295. desete številke lanskega „Slov. Prav-
nika“ daje tem za gaslo postavljenim besedam krasno ilustracijo.
Spisalec tistega članka pripoveduje slučaj iz prakse, v katerem
je bil nekdo, ki je javnega uradnika razžalil, obtožen prestopkov
po §§ 312. in 491. kaz. zak., ker je dotično dejanje imelo vse
znake obeh prestopkov, a obsojen samo zaradi prestopka § 491.
kaz. zak., ker § 312. veli, da naj se razžaljenje javnega urad-
nika samo takrat po njem sodi, kadar se v tistem razžaljenji
ne pokaže kakšno hujši kazni podvrženo dejanje. Spisalec
tistega članka potem trdi, da bi bilo edino prav, ako bi se bil
dotični obtoženec obsodil samo po § 312., ker imajo besede
tega paragrafa: „kadar se v tem ne pokaže kakšno hujši kazni
podvrženo kaznivo dejanje“ — v mislih le hudodelstva in pre-
greške, — ne pa tudi hujše kaznovanih prestopkov, in ker javna
in zasebna obtožba zaradi istega kaznivega dejanja nikoli kon-
kurovati ne moreta.

Oboje mnenje je krivo, a mnenje člankovega spisalca bolj,
nego mnenje razzodbe, ker spisalec člankov zamenjuje materi-
jalno-pravni predmet s formalno-pravnim predmetom, ko tisto
pravno vprašanje, katero je soditi samo z materijalno-pravnega
stališča konkurencije več kaznivih dejanj, — sodi s
formalno-pravnega stališča različnosti obtožeb zaradi istega
dejanja.

Naslednje premišljevanje s citati¹⁾ o slučajih, v katerih se z jednim in istim dejanjem rušijo različna določila kazenskega zakona, utegne pokazati, kedaj je konkurencija samo navidezna, kedaj pa prava, ter utegne dokazati, da sta obe zgorajšnji mnenji krivi, — a dati utegne tudi novo ilustracijo gaslu tega spisa.

Vsako kaznivo dejanje je rušenje prava. Več kaznivih dejanj more torej le takrat biti, kadar je več rušitev prava²⁾. Ako so v jednom in istem dejanji vsi znaki dvojih različnih rušenj prava in ako so torej zares, ne pa samo na videz pred nami znaki dveh hudodelstev, ni vzroka, zakaj bi se obe ti hudodelstvi ne smatrali za storjeni, n. pr. ako se oče s svojo hčerjo po sili telesno združi — hudodelstvo posiljenja ženske in krvosramja (§ 125. in § 131. kaz. zak.).³⁾

Kasacijski dvor je isto mnenje izrekel z besedami: Ako je v kakšnem dejanji več kazensko - pravno prepovedanih rušitev prava, katere se ne zahtevajo vse za pojem jednega določenega hudodelstva, in ako za tako nadaljnje rušenje prava ni v zakonu izrečen veči kazenski stavek, snide se več hudodelstev vselej takrat, ako so razun znakov, kateri določeno hudodelstvo utemeljujejo, še znaki kakšnega družega hudodelstva, ne da bi te znake uže prvo hudodelstvo imelo v sebi. Ako je torej z javno silovitostjo (posilnostjo) združena težka telesna poškodba taka, da spada pod kazenski stavek § 155. lit. a, onda je jasno, da je ni v kazenski sankciji § 82. II, ampak da jo je smatrati kot samostojno hudodelstvo, ki z onim konkuruje.⁴⁾ —

Istotako konkurujeta hudodelstvi izsiljevanja in težke telesne poškodbe, ako je v slučajih § 98. lit. a človeku prizadeta sila do težke telesne poškodbe prispela.⁵⁾ — Tudi konkurujeta odgnanje telesnega ploda in telesna poškodba, ako je bila mati poškodovana in je vsled tega spovila.⁶⁾ — Nadalje konkurujeta razžaljenje

¹⁾ Zakaj s citati? Zato, ker so to tvarino predniki v znanstvu in v praksi s tako točnimi besedami obdelali, da epigonu ne preostaje skoro nič družega, nego citat.

²⁾ Herbst, Handb. d. öst. Strafrechtes 1878, str. 118.

³⁾ „ l. c. str. 120. Odločba z 20. novembra 1855.

⁴⁾ Odločba kas. dvora z 18. marcija 1875, št. 53 zbirke.

⁵⁾ „ „ „ s 4. dec. 1886, št. 1000 zbirke.

⁶⁾ „ „ „ s 7. okt. 1859.

javnega uradnika z nevarno pretitvijo, ako razžaljenje ni imelo namena pretitvi dati več poudarka, ampak uradnika žaliti.¹⁾

Nedvomno je, da konkurujeta §§ 125. in 127. kaz. zak., ako kedo ženski, ki še ne šteje 14 let, res dela silo, da se mu braniti ne more, in se v takem stanu z njo telesno združi²⁾, — nedvomno, da konkurujeta javna posilnost po § 81. in poskušeni umor, ako potepuh, katerega je župan prijel, zbeži ter z morilnim namenom na župana strelja³⁾. — Tatvina po § 174. I. in uboj konkurujeta, kadar je tat koga ubil, da se obdrži v posesti ukradene reči.⁴⁾

Tudi prestopka po § 331. in 411. kaz. zak. konkurujeta, ako javni uradnik, izvršujoč svojo službo, nalašč koga lahko na telesu poškoduje, ker bi bilo duhu in namenu zakona protivno, ako bi se z uradnikom zato, ker ima javno avtoriteto, ravnalo po miljšem kazenskem zakonu.⁵⁾

V vseh teh slučajih je prava pristna idealna konkurencija: Z jednim dejanjem je storjeno več deliktov.

Oglejmo si s tega stališča naš slučaj konkurencije § 312. in 491. kaz. zak. Ni li v razžaljenji službujočega uradnika, ako je bil obdolžen zaničljivih lastnostij, več rušitev prava, in sicer prvič rušenje tistih pravnih določeb, ki varujejo javne naprave in naredbe, namenjene za občno varnost (naslov VI. poglavja kaz. zak.) in drugič rušenje tistih pravnih določeb, ki varujejo čast (naslov XII. poglavja kaz. zak.)?

Brez dvoma! To se tudi iz tega vidi, da § 312. spada pod VI. poglavje, § 491. pa pod XII. poglavje kaz. zak. A v tem dejanji so tudi poleg vseh znakov prestopka po § 312. (razžaljenje javnega uradnika v službi) tudi še vsi znaki prestopka po § 491. (javno dolženje osebe zaničljivih lastnostij), ne da bi poslednji uže v prejšnjih bili. Moremo torej vzeti, da sta v tem dejanji dva prestopka. Tega ne ovira okolnost, da obtožuje zaradi prvega prestopka javni obtožitelj, a zaradi drugega prestopka zasebni obtožitelj, kajti samo navidezno je, da obtožujeta oba zaradi

¹⁾ Odločba kas. dvora z 28. avg. 1850.

²⁾ Gernerth, G. Ztg. 1888, št. 52.

³⁾ Waser, G. Ztg. 1886, št. 19.

⁴⁾ Odločba kas. dvora št. 188 zbirke just. m.

⁵⁾ „ „ „ s 13. dec. 1882, št. 508 v zbirki.

jednega in istega dejanja, — istina pa je, da jeden toži zaradi v tem celotnem dejanji ležečih dejanskih okolnostij „razžaljenja javnega uradnika v službi“, a drugi zaradi v istem celotnem dejanji ležečih nadaljnjih dejanskih okolnostij „javnega dolženja osebe zaničljivi hlastnostij“. — Tako se dādo razkrojiti vsi zgoraj zapisani slučaji pristne idealne konkurencije po razliĝnosti rušenja prava in po razliĝnosti znakov dejanja. — V našem sluĝaji obtoŝbe zaradi § 312. in 491. bi se zgodila pa tudi, ako bi bil tak obtoŝenec obsojen samo po § 312. in kaznovan po § 313., uprav tista neprilika, katero je kasacijski dvor v odloĝbi št. 508 zbirke (zgoraj nota 11) izkljuĝil: bilo bi oĝitno protivno duhu in namenu zakona, ako bi se z obtoŝencem zato po milejšem kazenskem zakonu ravnalo, ker je razŝalil osebo, katera ima javno avtoriteto.¹⁾

Predno si ogledamo nekoliko sluĝajev navidezne konkurencije, dobro bode, ako si razjasnimo, kakŝen pomen imajo doloĝbe v §§ 64, 66, 76, 98. lit. a, 300, 302, 303, 305, 309, 311, 312, 486, 487 in 496 kaz. zak., katere ponavljajo naĝelo, da je dejanje podvrŝeno v dotiĝnem paragrafu doloĝeni kazni samo takrat, ako se v tem dejanji ne pokaŝe drugo huje kaznovano (hudodelstvo) dejanje. O tem nas pouĝuje zopet kasacijski dvor²⁾ tako: Doloĝilo na konci § 98. lit. a pa se uporablja samo v tistih sluĝajih, v katerih je, n. pr. pri prisiljenji ŝenske, v celoti okolnostij, ki dejanje utemeljujejo, vteleŝen i pojem hudodelstva javne posilnosti po § 98. i pojem huje kaznovanega hudodelstva (prisiljenje ŝenske). V tistih sluĝajih pa, v katerih ima dejanje, ki je sodbi podloga, ne samo znake § 98. lit. a na sebi, ampak poleg njih tudi ŝe znake drugega rušenja prava (teŝke telesne poŝkodbe) — je konkurencija deliktov, in koneĝni stavek § 98. lit. a se ne more uporabiti. To je ruŝenje dveh samostojno varovanih pravnih dober, zato se snideta dve hudodelstvi.

Iz te odloĝbe se da posneti sploŝno pravilo: Tisto naĝelo orej velja za sluĝaje, v katerih so znaki manjŝi kazni

¹⁾ Gernerth pripoveduje v G. Ztg. ŝt. 53 de 1878 sluĝaj, v katerem je nek vzklicni sodni dvor prve stopinje obtoŝenca res samo po § 312. obsodil, a v tem sluĝaji je bila zasebna obtoŝba po § 491. pogojna, — za sluĝaj, ako po § 312. ne bode obsojen.

²⁾ Odloĝ. kas. dvora s 4 dec. 1886, ŝt. 1000 zbirke.

podvrženega kaznivega dejanja vtelešeni v znakih huje kaznovanega dejanja. To zategadelj, da se zabrani, da bi se dejanje, katero po svojih znakih spada popolnoma pod strožjo kazensko sankcijo, tej strožji sankciji samo zato ne podvrгло, ker ima na sebi še znake drugega kaznivega dejanja.¹⁾ Iz tega tudi izhaja, da se v takih slučajih sploh ne more govoriti niti o konkurenciji, ker se morè samo jedno dejanje kaznovati, n sicer tisto, za katero je postavljena strožja kazen.

Zategadelj je razsodba v slučaji, ko je bil zaradi § 312. in 491. obtoženi, akoravno so bili znaki obeh prestopkov, obsojen samo zaradi prestopka po § 491., pogrešna, ne zato, ker imajo baje, kar pa ni res²⁾, besede: „ako ni v tem huje kaznovano dejanje“ samo hudodelstva in pregreške v mislih. Kajti v tem slučaji je, kakor zgoraj dokazano, prava konkurencija, — znaki prestopka § 312. niso vtelešeni v znakih prestopka § 491., ampak eksistujejo poleg njih, — zato ni res, da se je v tem (razžaljenji uradnika) pokazalo huje kaznovano dejanje, ampak huje kaznovano dejanje eksistuje poleg tistega razžaljenja. Pač pa utegne biti prestopok § 312. vtelešen v hudodelstvih vstaje, punta, javne posilnosti (§ 76. in 81.) in v pregreških rabuke in podhuskovanja (§§ 279. sl. 300), ker s takimi delikti se vselej oblastvenim osebam sila dela, a vselej se sme le jeden delikt kaznovati, ker se je pravo po smislu kazenskega zakona samo v jednomer rušilo, zato konkurencije ni.

V takih slučajih je konkurencija torej samo navidezna, — a ne prava, ker se je z jednim dejanjem storilo samo na videz več deliktov, v resnici pa samo jeden. Tudi v naslednjih in enakih slučajih je konkurencija samo navidezna:

¹⁾ Herbst l. c. str. 127.

²⁾ Da to ni res, vidi se iz tega, da je v §§ 64, 66, 76, 98. lit. a, 303, 486, 487 izrecno določeno: „ako dejanje ni drugo huje kaznovano hudodelstvo“, v drugih §§ pa samo: „ako v tem ni huje kaznovano kaznivo dejanje“, in iz tega izhaja, da zakon pove, kadar misli samo na hudodelstvo, in mora se sklepati, da kadar tega ne pove, misli sploh na kazniva dejanja, torej tudi na prestopke, — dalje iz tega, da § 311. kaže na hudodelstvo § 105. ali na kakšen drug prestopok zakona, in potem, da tiste besede v § 496. očitvidno nimajo v mislih samo hudodelstev §§ 99. in 152. etc., ampak tudi prestopke § 411., 431., 487., 488. in 491. kaz. zak. (O § 491. glej Herbst l. c. str. 233. in o § 487. kas. odločbo s 3. maja 1854, s 29. jan. 1868.)

Kriva izpovedba pred sodiščem, s katero se kedo po krivici dolži hudodelstva, je samo obrekovanje, ali samo goljufija, ne pa oboje.¹⁾ S silovitostjo proti oblastveni osebi združeno utesnjevanje osebne svobode je samo hudodelstvo po § 81.²⁾ Z razžaljenjem Veličanstva združeno kaljenje javnega miru (§ 65. lit. a prvi stavek) je samo hudodelstvo razžaljenja Veličanstva.³⁾ Kedor osebo, da bi ugodil svoji pohoti, zlorabi na drug način, nego s telesnim združenjem, storivši jo poprej s tem namenom nespособno braniti se, kriv je samo oskrunjenja, ne tudi izsiljevanja.⁴⁾ Ni konkurencija hudodelstev, ako so po dejanji, podvzetem zoper določeno osebo z nakano umoriti jo, zadete tudi druge osebe, zoper katere ta nakana ni bila obrnena, ker je storilec, ako iz dejanja nastane smrt napadenca ali pa kakšne tretje osebe, kriv dovršenega umora, in nikakor ni dopuščeno spoznati ga še krivega poskušnega umora za slučaj, ako jedna po dejanji zadeta oseba sicer ni bila usmrčena, pač pa težko na telesu poškodovana (seveda, ako ni bil namen usmrtiti obrnen zoper vse zadete osebe.⁵⁾

V teh in enakih slučajih ni rušenja prava v več meri, ali pa niso znaki različnih hudodelstev drug poleg drugega eksistentni, — kajti nikdar ni smeti momenta, ki je zakonitemu pojmu določenega hudodelstva bistven, še jedenkrat šteti k utemeljenju nadaljnjega hudodelstva.⁶⁾

Dr. Sk.

Dobitkovina in preselitev obrtnika v drug kraj.

Odvetnik A. preseli se v drugem poluletji 1882. l. iz C. v T. Ker se mu v T. za zvrševanje odvetništva predpiše nova dobitkovina za drugo poluletje, prosi A. okrajnega glavarstva v C.,

¹⁾ Herbst l. c. str. 436 kas. 27. okt. 1853, odl. 20. okt. 1869, odl. 17. marcija 1857. —

²⁾ Kas. 20. jan. 1853, odl. 30. marcija 1866.

³⁾ Kas. 11. avg. 1853. —

⁴⁾ Odl. 19. dec. 1884, št. 11534.

⁵⁾ Kas. 14. nov. 1885, št. 9026.

⁶⁾ Herbst l. c. str. 126.